

KILDER TIL BERGVERKSHISTORIEN

INNLEDNING

Kildene til bergverkshistorien flyter rikelig. Noen fullstendig oversikt er umulig å gi. Denne nettsiden tar sikte på å orientere så bredt og oversiktlig som mulig om hvilke kilder som finnes og hvor de finnes. Innholdet er for en vesentlig del distribuert til lenkede undersider.

Bemerk følgende:

- Flere av innførslene er oppført på flere steder.
- En samlet oversikt over nettressursene det henvises til, finnes samlet på siden [Internettressurser](#).
- Vennligst gi beskjed via [KONTAKT MEG](#) hvis du oppdager feil, hvis nettsteder er nedlagt/fått ny adresse, eller hvis du mener det er kilder som burde være med.

HOVEDOVERSKRIFTER/STRUKTUR PÅ NETTSIDEN I KILDER TIL BERGVERKSHISTORIEN

AKRONYMER OG FORKORTELSER

A. ARKIVALIA

- ARKIVVERKET
 - Riksarkivet
 - Statsarkivene
- ANDRE OFFENTLIGE ARKIVER
 - Bergmesteren
 - Fylkesarkiver/interkommunale arkiver
- MUSEUMSARKIVER
 - Norsk Bergverksmuseum
 - Rørosmuseet
 - Næs Jernverksmuseum
- ANNET
 - Landslaget for lokal- og privatarkiv
 - Rolf Falck-Muus' registreringer
 - Nyere litteratur

B. TRYKT MATERIALE

- BIBLIOGRAFIER
 - Norsk Bergverksmuseum
 - Norsk lokalhistorisk institutt
 - Volund
 - Johannessen, Gunnar Aker
 - Enkeltforfatteres bibliografier
- REGISTRE
 - Historisk tidsskrift, HIFO-NYTT, HEIMEN
 - NGU (Norges geologiske undersøkelse)
- SERIEPUBLIKASJONER
- REISEBERETNINGER
- AVHANDLINGER. OPPGAVER
- DIVERSE OVERSIKTLITTERATUR
- LEKSIKA. ORDBØKER

KART

Moderne kart

Eldre kart

GEOLOGI

FOTO/ILLUSTRASJONER

MILJØ

Miljøstatus Norge

Norges geologiske undersøkelse

STATISTIKK

C. BIBLIOTEKRESSURSER

BIBSYS

NASJONALBIBLIOTEKET

NORSK LOKALHISTORISK INSTITUTT

MUSEUMSBIBLIOTEKER

Norsk Bergverksmuseum

Røros

Næs Jernverk

Øvrige museer

LOKALE BIBLIOTEKER

D. MATERIALE FRA NOEN SENTRALE INSTITUSJONER

NORSK BERGVERKSMUSEUM

NÆS JERNVERKSMUSEUM

BERGMESTEREN

NGU (Norges geologiske undersøkelse)

NORSK LOKALHISTORISK INSTITUTT

LANDSLAGET FOR LOKALHISTORIE

LANDSLAGET FOR LOKAL- OG PRIVATARKIV

FORTIDSMINNEFORENINGEN

LOKALE/REGIONALE HISTORIELAG

BERGVERKSNETTVERKET

E. UTENLANDSKE KILDER:

SVENSKE KILDER

Jernkontorets bibliotek

Polhem

Svensk historisk tidsskrift

Prosjekt Runeberg

TYSKE KILDER

Der Anschnitt

Digitale kilder

DANSKE KILDER

Dansk historisk tidsskrift

Salmonsens konversationsleksikon

F. HENVISNINGER. DIVERSE

INTERNETTRESSURSER (oppsummering)

AKRONYMER OG FORKORTELSER

Se siden [Akronymer og forkortelser](#)

A. ARKIVALIA

De omfattende arkivalia til bergverkhistorien finnes nokså spredt i offentlige og private arkiver, sentralt og lokalt. Det kan derfor være vanskelig å finne frem til det man søker selv om de forskjellige arkivkataloger (se nedenfor) er til stor hjelp. Noen fullstendig oversikt er vanskelig å gi bl.a. fordi det ikke er lovpålagt å avgi privatarkiver. Som eksempel på arkiver som ikke finnes omtalt i de alminnelige oversikter som «Arkivportalen», kan nevnes arkivet på Jarlsberg Hovedgård ved Tønsberg hvor man finner saksarkivalia for Konnerudverket som lenge var i Jarlsberg-grevens eie. For hjelp og veiledning på lokal- og privatarkiv-området kan man henvende seg til fylkeskontaktene til Landlaget for lokal- og privatarkiv (LLP). Disse kan svare på faglige spørsmål og formidle kontakt videre til rette faginstans, se <http://www.llp.no/index.php?id=49>

I. ARKIVVERKET <http://www.arkivverket.no/>

Generelt

For en oversikt over norske arkivinstitusjoner, se nettstedet *Arkivportalen* <http://www.arkivportalen.no/arkivportalen-web/side/forside>. Dette er en nasjonal søketjeneste på tvers av arkivinstitusjonenes kataloger. Her kan du finne informasjon om hvilke historiske arkiver og dokumenter som befinner seg i de forskjellige arkiver. Klikk på Om Arkivportalen, deretter på nedtrekksmenyen «Velg depotinstitusjon» for å se hvilke arkivinstitusjoner som til nå har levert data til tjenesten. Via «Arkivtraller» på forsiden kan man bestille materiale digitalt fra egen datamaskin slik at det ligger klart når en kommer til institusjonen. Nettstedet som ble etablert i 2010, er p.t. under oppbygging og skal overta for katalogene Felleskatalogen og Samkatalogen over privatarkiver. *Oppdatert* kataloginformasjon gis ikke lenger i disse katalogene, men må søkes i Arkivportalen.

Felleskatalogen inneholder en fellesbeskrivelse av likeartede arkiver som sorenkrivere, tingrett, lensmenn, politi m.fl. som oppbevares i statsarkivene. Denne beskrivelsen finnes p.t. ikke i Arkivportalen. Derfor vil Felleskatalogen være tilgjengelig inntil dette er på plass. For søk i Felleskatalogen http://www.arkivverket.no/fk/classes/fk_fritekstsok.php Skriv "verk" i søkefeltet og du vil få opp arkivkataloger for alle statsarkivene, noe materiale fra Riksarkivet og en rekke privatarkivkataloger.

Samkatalogen over privatarkiver er en nasjonal database over arkiver etter personer, bedrifter, organisasjoner og institusjoner m.v. som oppbevares i offentlige og private oppbevaringsinstitusjoner. For søk i Samkatalogen over privatarkiver <http://www.arkivverket.no/arkivverket/Bruk-av-arkiv/Arkiv-og-samlinger/Arkivkataloger/Samkatalogen>

Kataloger i bokform

- Håndbok for Riksarkivet (Gyldendal 1992) gir samlet oversikt over arkiver i Riksarkivet.
- Håndbok for brukere av statsarkivene (Universitetsforlaget 2005) gir en samlet oversikt over arkiver i statsarkivene. Kap. 15, s 344 . 348 behandler bergverksmateriale. I innledningen opplyses det at arkivmateriale angående bergverksadministrasjon og bergverksdrift i statsarkivene går fra 1700-tallet til 1980-tallet. Det finnes dels i bergvesenets arkiver, dels i arkiver fra amtmann, fogd, lensmann og magistrat. Arkiv fra eldre bergverksadministrasjon finnes i Riksarkivet. For øvrig vises til omtalen av arkivmateriale og hvordan det ble skapt i møtet mellom forskjellige næringsaktører og det offentlige, se siden [Arkivmateriale statsarkivene](#).

I Riksarkivets publikasjonsserie Arkivmagasinet er i 1993 publisert et temanummer om bergverk (1/1993). Publikasjonen inneholder en rekke artikler om arkiv og kilder, men også omtale av enkeltverk og -museer. Innholdsfortegnelse i temanummeret ligger på siden [Riksarkivet](#).

For bestilling fra BIBSYS se

<http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=001757407&kid=biblio>

Riksarkivet

Se siden [Riksarkivet](#).

Statsarkivene

Se siden [Statsarkivene](#).

II. ANDRE OFFENTLIGE ARKIVER

- **Bergmesteren** (fra 1.1. 2010 +Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard+)

Har materiale fra hele landet, særlig såkalte +saksarkivalia+ som kan tenkes å få betydning ved ny aktivitet på steder med en forhistorie. Dette kan være informasjon om forekomster, gruvekart som viser status ved nedleggelse mm. Noen oversikt over materialet finnes ikke i publiserbar form (sept. 2010). Arkivet kan derfor bare utnyttes på stedet ved gjennomgang av arkivbokser. Det anbefales at man på forhånd gjør seg klart hva man er ute etter.

Materiale som ikke kan tenkes å få betydning for direktoratets ansvar for forvaltning og utnyttelse av de mineralske ressurser, er i noe varierende grad overlatt statsarkivene.

- **Fylkesarkiver/interkommunale arkiver** finnes over hele landet.

For hjelp og veiledning kan man henvende seg til fylkeskontaktene til Landlaget for lokal- og privatarkiv (LLP). Disse kan svare på faglige spørsmål og formidle kontakt videre til rette faginstans, se <http://www.llp.no/index.php?id=49>

III. MUSEUMSARKIVER

- **BVM**

Museet har lite arkivalia. Det meste er avgitt til Riksarkivet i Oslo.

Av arkivalia på museet kan nevnes en del manntall og kopier av manntall fra 1711 . 1949. Oversikt fås ved henvendelse til konservator Per Øyvind Østensen.

- **Røros**

Arkivet for Røros kobberverk verk ligger dels på Røros, dels i Statsarkivet i Trondheim.

En oversikt over arkivalia finnes i Statsarkivets serie Privatarkiv bd 4. Arkivalia som ligger deponert på Røros finnes i +Tillegg+ etter nr 212. Arkivalia i Statsarkivet ligger under nr 211. Se siden [Statsarkivet i Trondheim](#) for en oversikt over bl.a. Rørosmaterialet som er deponert der.

- **Næs Jernværk**

Intet eget arkivmateriale fra verkstiden. Kopibøkene deponert i det interkommunale Aust-Agder arkivet i Arendal, ellers er en del i Aall-familiens privateie.

IV. ANNET

- **Landlaget for lokal- og privatarkiv (LLP)**

Se siden [LLP](#)

- **Statsgeolog Rolf Falck-Muus** gjorde i 1920-årene registreringer av bergverksarkivalia ved norske bergverk. Resultatene ble publisert i NGUs publikasjonsserie, nr 98 (1923), 122 (1924) og 133 (1929). Opplysninger gis om arkivalia både i verkets eget arkiv og i de offentlige arkiver. Det gis også kortfattede oversikter over verkets historie, samt opplysninger om diverse andre virksomheter med forbindelse til bergverksdrift. For en oversikt over registreringene, se siden [Falck-Muus](#).
- **Nyere litteratur** inneholder foruten fylldige litteraturlister, ofte også opplysninger om anvendte arkivalia slik man finner i doktorgradsavhandlinger og i hoved-/masteroppgaver. Slike arbeider er derfor en nyttig ressurs også for opplysninger om arkivalia og hvor de finnes.

B. TRYKT MATERIALE (bibliografier, registre, periodika, publikasjonsserier, reiseberetninger, avhandlinger, div. litteratur, leksika, kart, geologi, foto).

Bibliografier

- **Norsk Bergverksmuseum** har fra 1984 publisert årlige bibliografier til norsk bergverkshistorie. For periodiske oversikter, se sidene [BVM bibliografi 1970-1990](#) og [BVM bibliografi 1991-2003](#). Fom 2006 publiseres bibliografien i museets skriftserie "Kulturvern ved bergverk", se siden http://bergverk.preform.no/Uploads/Attachments/BVM-bibliografi-2006-_pdf.pdf Bibliografiene gjengis med museets tillatelse.
- **Norsk lokalhistorisk institutt** driver nettstedet
 - <http://www.lokalhistoriewiki.no/index.php/Forside:Bibliografi>
Her kan du bl.a. finne Bibliografier for lokalhistorisk litteratur for svært mange kommuner Bibliografi for lokalhistoriske tidsskrifter i Akershus og Østfold
 - http://www.lokalhistorie.no/kilder_litteratur/baser/sok4.php
Her kan du bl.a. finne Bibliografi over magistergradsavhandlinger, hoved- og mastergradsoppgaver fra historiefaget og tilgrensende fag ved universitet og høyskoler.
- **Volund** NTMs årbok. Se siden [Volund](#).
- **Johannessen, Gunnar Aker**. Bergverk og mineralindustri i lokalsamfunnet. (Bibliografi for lokalhistorikere), i: *Heimen*, bd. 37. 2000, s. 135-147.
- **Enkeltforfatteres bibliografier**
Se sidene:
 - [Publikasjoner - Bjørn Ivar Berg](#) (Dr. philos. Fagsjef BVM)
 - [Publikasjoner . Arne Espelund](#) (Prof. em. NTNU)
 - [Publikasjoner.. Johan H.L. Vogt](#) (Professor UiO, «1932)

Registre

- **Historisk tidsskrift, HIFO-NYTT, HEIMEN**
For registre over innholdet i Historisk tidsskrift 1871-, HIFO-NYTT 1993- og HEIMEN 1922-, se <http://www.rhd.uit.no/ht/HTheimen.aspx>
- **NGU**
I 1976 ble det utgitt et forfatter- emne- og stedsregister for NGU publikasjonsnr. 1-315, for tidsrommet 1890-1974 (samt småskrifter nr 1-9). Registeret har NGU nr 326, og er utgitt på Univ.forlaget i 1976. Registeret består av to deler, et alfabetisk forfatterregister, som gir utfyllende

bibliografiske opplysninger, og et emne- og stedsregister med korte titler eller stikkord.
Se for øvrig siden [NGU](#) for oversikt over noen relevante publikasjoner mm.

Seriepublikasjoner

Se siden <http://bergverk.preform.no/Uploads/Attachments/Seriepublikasjoner.pdf>

Reiseberetninger

FINNES VIA BIBSYS HVIS IKKE ANNET ER ANGITT

- **Bedemar, Vargas** 1819. *Reise nach dem hohen Norden durch Schweden, Norwegen und Lappland in den Jahren 1810, 1811, 1812 und 1814*. Frankfurt a.M. (2 bd).

- **Eggertz, Viktor** 1849. *Tvenne anteckningar under resor, sommarne 1847 och 1848, till de förnämsta bergverken i Norge*.

Håndskrevet, delvis upaginert reiseberetning. Kopi kan bestilles fra det svenske Riksarkivet.

- **Hausmann, J.F.L.** 1812. *Reise durch Skandinavien in den Jahren 1806 und 1807*. Göttingen.

- **Hermelin, Samuel. G.** 1768, *Berettelse om Bergvercken uti Norrige*. Kungliga Biblioteket i Stockholm. (Kopi (danske transkripsjon) i Norsk Bergverksmuseums arkiv. 122 sider).

- **Jars, Gabriel**, 1774-1781, i serien *Metallurgische Reisen* (oversatt fra fransk), se

<http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=971908133&kid=biblio&cmd=reload>

Fransk utgave: <http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=971857083&kid=biblio>

- **Reventlow, Chr. D.F.** 1811. *Min reise i Norge 1811*. Utg. Gyldendal 1955

- **Schøning, Gerhard**. *Reise som gjennem en Deel af Norge i de Aar 1773, 1774, 1775*

Avhandlinger. Oppgaver

Se siden [Avhandlinger og oppgaver](#) for en oversikt over doktor- og magisteravhandlinger, hoved- og masteroppgaver registrert i dette prosjektet.

Diverse oversiktslitteratur

Se siden [Oversiktslitteratur](#).

Samlet oversikt over anvendt litteratur i prosjektet, se siden [Litteraturliste](#).

Leksika. Ordbøker

Se siden [Leksika. Ordbøker](#).

Kart

Moderne kart

- på Norgesglasset

<http://kart.statkart.no/adaptive2/default.aspx?gui=1&lang=2>

eller på <http://kart.statkart.no>

(Klikk på funnmarkøren for å fjerne «snakkeboblen»)

Eldre kart

- Gamle norske kart. Samkatalog over utrykte kart fra de siste 300 år, bd. 1-18. NLI/Universitetsforlaget, 1978-85. Hovedredaktør for alle bindene: Rolf Fladby. Ny ajourført utgave under arbeid ved NLI. (2010)

- Statens kartverks historiske kart (amtsinndelingen 1800)

<http://kart.statkart.no/adaptive2/default.aspx?gui=1&lang=2>

(samme sted som ovenfor)

Geologi

- NGUs malmineralbase <http://www.ngu.no/en-gb/hm/resources/prospecting/>

- Geologisk ordliste fra NGU <http://www.ngu.no/no/tm/Vare-tjenester/Spor-en-geolog/Geologisk-ordliste/>
- Juve, Gunnar, NGU 1988. Nasjonalatlas for Norge. Malmforekomster. Kart m/register over 639 malmforekomster. Utg. av Statens Kartverk.
- Se siden [NGU](#) for en oversikt over NGU-publikasjoner med relevans til bergverkshistorien.

Foto/illustrasjoner

- <http://www.kulturnett.no/nettressurser/nettressurs.jsp?id=T12511306>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Wikimedia_Commons#History
- <http://www.mining-heritage.com/> Alle Agricolas tresnitt ordnet tematisk.

Miljø (bl.a. avrenning fra gruver)

- MILJØSTATUS NORGE

http://www.miljostatus.no/Tema/Hav-og-vann/Pavirkninger-pa-livet-i-vann/Miljogifter_vann/Miljogifter_ferskvann/Avrenning-fra-gruver/Gruver-med-stor-avrenning/

- NGU

Grunnvannsforurensning fra kisgruver. NGU rapport 96.161

http://www.ngu.no/upload/Publikasjoner/Rapporter/1996/96_161.pdf

Statistikk

Se siden [Statistikk](#).

C. BIBLIOTEKRESSURSER

- BIBSYS

BIBSYS sørger for enkel tilgang til bibliotekenes ressurser gjennom flere søkemuligheter og enkle låne- og bestillingsfunksjoner.

Stadig flere bøker foreligger som e-bok, dvs de kan lastes ned eller leses på skjermen. Søk i teksten du får opp med CTRL+F.

I søkefeltet kan man søke på emner som bergverk, gruvedrift, gruveteknikk, oppredning, hyttedrift, nikkerverk, men også søk på enkeltord som fyrsetting, hestevandring og flotasjon gir treff, likeså søk på enkeltgruver.

Nettsted: <http://ask.bibsys.no/ask/action/smpsearch>

- NASJONALBIBLIOTEKET

Bøker digitaliseres nå i stort tempo. Se nettstedet <http://www.nb.no/bokhylla>

- NORSK LOKALHISTORISK INSTITUTT [Norsk lokalhistorisk institutt](#) (NLI)

NLI har et stort bibliotek med lokalhistorisk litteratur. Det foreligger ikke søkbar database inn mot biblioteket (2010). De låner heller ikke ut bøker, slik at disse må leses på stedet. Instituttet er samlokalisert med Nasjonalbiblioteket i gamle Universitetsbibliotekets bygning ved Solli Plass i Oslo.

- MUSEUMSBIBLIOTEKER

- BVM

Boksamlingen p.t. ikke digitalisert. Henv. konservator Per Øyvind Østensen.

- Røros

Biblioteksbeholdningen ble gjennomgått i sept. 2009. For en oversikt over relevant bergverklitteratur, se [Rørosmuseet bibliotek](#).

- Næs Jernverk

Har et mindre bibliotek. Kontakt museet ved spørsmål.

- Øvrige museer

- Øvrige museer med bergverksdrift som interessefelt finnes på nettstedet <http://www.norsk-bergverksmuseum.no/index.php?pageid=2899&title=Bergverksnettverket>

- **LOKALE BIBLIOTEKER** har ofte god oversikt over bergverkslitteraturen i sitt område.

D. MATERIALE FRA NOEN SENTRALE INSTITUSJONER

Norsk Bergverksmuseum <http://www.norsk-bergverksmuseum.no/>

Stiftelsen Norsk Bergverksmuseum på Kongsberg er hovedmuseum for norsk bergindustri.

Museet utgir en rekke publikasjoner med +Skriftserien+ som hovedpublikasjon. For oversikt over seriens innhold, se

<http://ask.bibsys.no/ask/action/result?q=serieobjektid+%3D+%22844106976%22&aktivKilde=biblio&sortering=sortdate-&treffPrSide=10&side=1&kilde=biblio>

For en oversikt over innholdet i rapportene fra seminarserien «Kulturvern ved bergverk» se siden http://bergverk.preform.no/Uploads/Attachments/Innhold_-_Kulturvern-2001-.pdf

Foruten Skriftserien utgis +Arbeidsnotater+, faksimileutgaver, bøker og diverse hefter. Oversikt over publikasjonene gis i hvert nummer av Skriftseriens

"Kulturvern ved bergverk"- serie. Se siden

http://bergverk.preform.no/Uploads/Attachments/Publ_-_for-salg-ved-BVM-pr-2009_pdf.pdf

Museet har lite arkivalia. Det meste er avgitt til Riksarkivet i Oslo.

Av arkivalia på museet kan nevnes en del manntall og kopier av manntall fra 1711 . 1949. Oversikt fås ved henvendelse til konservator Per Øyvind Østensen.

Museet har et besøksbibliotek. Bestanden i biblioteket er p.t. ikke digitalisert, men hjelp kan fås ved henvendelse til Østensen.

Biblioteket har bl.a. en tilnærmet komplett serie av det internasjonalt anerkjente berghistoriske fagtidsskriftet *Der Anschnitt*, og står for det norske bidraget til tidsskriftets internasjonale bibliografi over artikler med bergverks-historiske tema. (Se nedenfor under "Tyske kilder" for en nærmere presentasjon av tidsskriftet)

Næs Jernverksmuseum utgir *Fortuna* Tidsskrift for historie, teknologi og kultur med tilknytning til de gamle norske jernverkene.

For en oversikt over innholdet i *Fortuna*, se

http://bergverk.preform.no/Uploads/Attachments/Innhold_-_Fortuna-2003-.pdf

Bergmesteren (fra 1.1. 2010 +Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard+).

Har materiale fra hele landet, særlig såkalte +saksarkivalia+ som kan tenkes å få betydning ved ny aktivitet på steder med tidligere bergverksvirksomhet. Dette kan være informasjon om forekomster, gruvekart som viser status ved nedleggelse mm.

Noen oversikt over materialet finnes ikke i publiserbar form (sept. 2010). Arkivet kan derfor bare utnyttes på stedet ved gjennomgang av arkivbokser. Det anbefales at man på forhånd gjør seg klart hva man er ute etter.

Materiale som ikke kan tenkes å få betydning for direktoratets ansvar for forvaltning og utnyttelse av de mineralske ressurser, er i noe varierende grad overlatt statsarkivene.

NGU

Se siden [NGU](#)

Norsk lokalhistorisk institutt [Norsk lokalhistorisk institutt](#) (NLI)

Se siden [NLI](#).

Landslaget for lokalhistorie (LLH) <http://www.historielag.org/>

(tidl. Landslaget for bygde- og byhistorie)

Laget er hovedorganisasjonen for historielagene i landet og gir ut det lokalhistoriske tidsskriftet Heimen som kommer ut med fire nummer i året. Fra tid til annen publiseres bergverkshistoriske artikler. Se siden [Heimen](#) for en oversikt.

Landslaget for lokal- og privatarkiv (LLP)

Se [LLP](#).

Fortidsminneforeningen (FMF)

(Tidl. Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring)

<http://www.fortidsminneforeningen.no/>

Gir ut årbøker og kvartalsskriftet Fortidsvern (medlemsblad). Se siden [Fortidsminneforeningen](#).

Lokale/regionale historielag vil ha god oversikt over kildetilfanget for verk, funn og annet med tilknytning til bergverkshistorien i lokalmiljøet. Ofte kan en henvendelse til et lokalt/regionalt historielag være et fornuftig sted å begynne arbeidet med kildeinnsamlingen. Oppdatert liste over de ca 400 lokallagsmedlemmene i Landslaget for lokalhistorie finnes på nettstedet.

<http://historielag.org/html/medlemmer1/Alfabetisk.htm>

CTRL+F gir søkemuligheter.

I tillegg finnes ca 200 lokallag som det ikke finnes noen oversikt over.

Kommunens kulturkontor vil som regel kunne gi opplysninger.

For hjelp og veiledning kontakt LLPs fylkeskontakter. Disse kan svare på faglige spørsmål og formidle kontakt videre til rette faginstans.

<http://www.llp.no/index.php?id=49>

Bergverksnettverket

Bergverksnettverket er et nasjonalt nettverk for museer med bergverk som interesseområde. Nettverket ble etablert i 2003 med BVM som hovedansvarlig museum og har i dag 20 museer over hele landet som medlemmer. Museene kan forespørres om litteratur og kilder til den lokale/regionale bergverkshistorien.

For en nærmere presentasjon og oversikt over nettverkets medlemmer, se

<http://www.norsk-bergverksmuseum.no/index.php?pageid=2899&title=Bergverksnettverket>

E. UTENLANDSKE KILDER:

SVENSKE KILDER

- **Jernkontorets bibliotek** med bl.a. digitalisert utgave av Rinmans Bergverkslexikon fra 1789.

Andre lenker går til Jernkontorets sider Bruksbibliografi (bare svenske verk) og Källor og urkunder.

http://www.jernkontoret.se/om_oss/vart_bibliotek

- [Svensk Historisk Tidskrift](#)

- **POLHEM** Teknikk- og vitenskapshistorisk årbok utgitt av Svenska nationalkommittén för teknik- och vetenskapshistoria. Årboken erstatter det tidligere tidsskriftet Polhem.

<http://www.sntv.kva.se/page7/page7.html>

- **PROSJEKT RUNEBERG** er et digitaliseringsprosjekt med flere interessante titler i sin portefølje. Nytt materiale scannes inn hele tiden. For en fullstendig og oppdatert oversikt, se <http://runeberg.org/katalog.html>.

Av spesiell nytte for bergverksinteresserte kan nevnes

J.H.L. Vogt, [De gamle norske jernverk](#) (1908) (lånt fra NBdigital.no)

J.H.L. Vogt, [Jernmalm og jernverk : særlig om elektrisk jernmalm-smeltning](#) (1918) (lånt fra NBdigital.no)

DET GAMLE NORGE I BILLEDER OG TEKST

<http://runeberg.org/edynorge/>

- En del leksikonlitteratur er digitalisert (Under oppslagene finner man ofte svært fyldige oversiktsartikler, f.eks. både om aktuell og historisk kobberfremstilling):

- <http://runeberg.org/nf/> (Nordisk familjebok (1876-1926). sv.)

- <http://runeberg.org/salmonsens/> (Salmonsens

konversationsleksikon (1915-1930) da.)

- <http://runeberg.org/uppfinn/> (svensk oversettelse av et tysk verk)

TYSKE KILDER

- **Der Anschnitt. Zeitschrift für Kunst und Kultur im Bergbau** er et berghistorisk fagtidsskrift med internasjonalt ry. Utgiver er det tyske bergverksmuseumet i Bochum. BVM abonnerer på tidsskriftet og står for det norske bidraget til tidsskriftets internasjonale bibliografi over artikler med bergverkshistoriske temaer.

Tidsskriftet utkom første gang i 1947. I tillegg til de bergverkshistoriske fagartikler vedlegges i hvert nummer et fargetrykk med forklaringer knyttet til temaet «Mesterverk i bergverkskunsten».

I 1985 ble det utgitt et alfabetisert «Generalregister» for årgangene fra 1949-1983. Bergverksmuseumet på Kongsberg, har med noen få unntak, en komplett serie av tidsskriftet.

- Digitale kilder.

- Meyers Konversationslexikon. III. m/nøkkelbind. Utg. 1885-1892.

<http://www.retrobibliothek.de/retrobib/stoeborn.html?werkid=100149>

Senere utgave av Meyers leksikon <http://www.zeno.org/Meyers-1905>

- Krünitz (økonomisk encyklopedi). Utg. 1773-1858 med 242 bind (!).

<http://www.kruenitz1.uni-trier.de/>

- Brockhaus Konversationslexikon. Utg. 1894-1896.

<http://www.retrobibliothek.de/retrobib/stoeborn.html?werkid=100150>

Senere utgave av Brockhaus <http://www.zeno.org/Brockhaus-1911>.

- Lueger (teknisk leksikon). Utg. 1904 -1920) [http://www.zeno.org/Lueger-](http://www.zeno.org/Lueger-1904)

[1904](http://www.zeno.org/Lueger-1904). Ved søk får man opp alternativer fra flere andre leksika som er digitalisert i Zeno.org.s digitaliseringsprosjekt.

Lenkeside med oversikt over andre leksika i Zenos prosjekt, se

<http://www.zeno.org/Zeno/-/Lexika>.

DANSKE KILDER

- [Dansk Historisk tidsskrift](#)

- <http://runeberg.org/salmonsens/> (Salmonsens konversationsleksikon (1915-1930)).

G. HENVISNINGER. DIVERSE

- Internettressurser. Alfabetisert, samlet oversikt over nettressurser på web-siden Kilder til bergverkshistorien. Se siden [Internettressurser](#).
- Enkelte ganger kan man være heldig å finne interessante bøker i antikvariatene. Søk på nettstedet <http://www.antikvariat.net/get/search.cgi?post>